

Obr. 13. Brno, ulice Lazaretní. Červeně vyznačeny sledované výkopy. Autor Archaia Brno z. ú.

Fig. 13. Brno, Lazaretní Street. Excavated trenches are marked in red. Author Archaia Brno.

Literatura

- Čihálík, M., Staňková, E., Zdražilová, B. 2004: *Standardní stavebně – historický průzkum kostela Nanebevzetí Panny Marie v Brně – Zábřdovicích*. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.
- Foltýn, D. a kol. 2005: *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. Praha: Libri.
- Hurt, R. 1969: *Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Brně-Zábřdovicích. Vlastivědný věstník moravský XXI(1), Příloha 1.*
- Merta, D. 2013: *Bývalý premonstrátský klášter v Brně-Zábřdovicích (poznámky ke středověkým stavebním dějinám)*. *Forum Urbes Mediæ Aevi VII(1–2)*, 108–117.
- Zůbek, A. 2021: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Brno, Lazaretní – oprava kanalizace“*. Rkp. nálezové zprávy, č. akce A31/2020. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.
- Zůbek, A. 2024: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „VN Brno rekonstrukce inženýrských sítí podzemních na Rajském dvoře“*. Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202400282 [cit. 2024-10-12]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202400282>.

Summary

The archaeological excavation conducted by Archaia Brno in connection with the ‘VN Brno Reconstruction of Underground Utility Networks in the Rajský dvůr’ project in Lazaretní Street (Město Brno cadastral area, Brno-City District) (Fig. 13) provided valuable insights into the archaeological contexts and the features associated with the development of the Premonstratensian monastery, founded in the early 13th century and dissolved in 1784.

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)

Ul. Novobranská, parc. č. 234/1, 234/2, 230/2.

Středověk, novověk. Město. Jiná evidence. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: dočasně Archaia Brno z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 49.1929367N, 16.6128519E

V roce 2023 bylo ukončeno zpracování výsledků záchranného archeologického výzkumu, který byl realizován v souvislosti s „Dostavbou proluky na Novobranské ulici v Brně, parc. č. 234/1, 234/2 a 230/2“ (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město). Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A80/2022), terénní část výzkumu se uskutečnila v období od 12. 9. do 8. 12. 2022 (obr. 14).

Archeologický výzkum přispěl svými výsledky do mozaiky poznání historicko-topografického vývoje předmětného území, postupně skládané z dílků představujících poznatky jednotlivých archeologických akcí konfrontovaných pro mladší období s výpovědí archivních pramenů. Potvrdil přítomnost objektů pravěkého osídlení a podílel se tak na prostorovém a časovém vymezení příslušného sídlištního areálu. Nejstarší středověké situace jsou datovány do 1. třetiny 13. století, následovala výstavba hradební zdi, která jasně vymezila rozsah vlastního města (obr. 15). Výzkum jednoznačně prokázal, že do jeho intravilánu nebyly začleněny některé partie staršího osídlení. Pro další období přinesl výzkum důležité informace k charakteru archeologických situací v prostoru, který bezprostředně přiléhal k vnitřnímu líci hradby, a umožňuje tak rekonstrukci jeho vývoje (obr. 16). V nejstarším období sloužil jako obslužná okružní komunikace, výrazným fenoménem mladšího období jsou jámy

Obr. 14. Brno, ulice Novobranská. Zeleně jsou vyznačeny zkoumané sondy; červeně sondy z roku 2021 (akce č. A64/2021). Autor Archaia Brno z. ú.

Fig. 14. Brno, Novobranská Street. The green areas mark the excavated trenches; the red areas show the trenches from 2021 (fieldwork event No. A64/2021). Author Archaia Brno.

Obr. 15. Brno, ulice Novobranská. Letecké foto, na němž je patrný průběh hradební zdi. Foto Archaia Brno z. ú.

Fig. 15. Brno, Novobranská Street. Aerial photo showing the course of the defensive wall. Photo by Archaia Brno.

sloužící k uložení zvířecích ostatků a kostí, v závěrečné éře byl prostor vyplněn domovní zástavbou, která zanikla před polovinou 20. století (Zůbek 2023).

Literatura

Zůbek, A. 2023: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Dostavba proluky na Novobranské ulici v Brně, parc. č. 234/1, 234/2 a 230/2“*. Rkp. nálezové zprávy, č. akce A80/2022. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

The archaeological excavation was conducted by Archaia Brno as part of the project ‘Development of the Vacant Lot in Novobranská Street in Brno, Plots No. 234/1, 234/2 and 230/2’ (Město Brno cadastral area, Brno-City District) (Fig. 14). The earliest medieval contexts date back to the early 13th century, followed by the construction of a fortification marking the town’s boundaries (Fig. 15). The excavation revealed that some parts of the original settlement were excluded from the inner town. The

Obr. 16. Brno, ulice Novobranská. Vnitřní líc hradby v sondě E. Foto Archaia Brno z. ú.
Fig. 16. Brno, Novobranská Street. Inner face of the defensive wall in Trench E. Photo by Archaia Brno.

fieldwork provided crucial insights into the later archaeological contexts of the area adjacent to the inner face of the defensive wall, facilitating the reconstruction of its historical development (Fig. 16).

Antonín Zůbek

Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)

Ul. Petrov č. p. 7, parc. č. 316, 337/1, 338.

Středověk, novověk. Město. Jiná evidence. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: dočasně Archaia Brno, z. ú.

Lokalizace: WGS-84: 49.1907575N, 16.6071442E

V roce 2023 bylo ukončeno zpracování výsledků záchranného archeologického výzkumu, který byl realizován v souvislosti se stavbou „Stavební úpravy objektu Petrov 270/7, Brno“. Jeho provedení zajistila společnost Archaia Brno z. ú. (akce č. A39/2022; AMČR), terénní část výzkumu se uskutečnila v roce 2022.

Nejstarší středověké situace můžeme datovat na sklonek 12. a počátek 13. století (sídlíštní vrstvy). Následující situace spojujeme se zástavbou, která zde vznikla ve 13. století a tvořila předchůdce stávajícího domu, jehož nejstarší konstrukce náleží ještě do období středověku (obr. 17–19). Nejstarší stavby měly dřevohliněnou konstrukci. Ve stavebním vývoji nezděné zástavby je možné rozlišit tři základní fáze. První dvě podlely požáru, třetí zřejmě zanikla (byla přebudována) účelově.

Výzkum ověřil skutečnost, že v prostoru při severním průčelí domu docházelo k pohřbívání (obr. 20). Je možné, že místo bylo k tomuto účelu využito opakovaně, minimálně ve dvou základních fázích. Šlo o část hřbitova při farním kostele sv. Petra a Pavla. Exhumovány byly kosterní ostatky šesti *in situ* uložených jedinců. Přesné datování těchto hrobů je problematické. Předpokládáme, že narušily středověké souvrství a pravděpodobně byly uloženy až v době existence zděné fáze středověkého domu. Kloníme se k názoru, že zemřelí zde byli pohřbeni někdy v období pozdního středověku a raného novověku. Hroby postrádaly osobní výbavu, pouze jeden jedinec měl u pravé ruky fragment železného předmětu doplněného dřevem (snad nožik).